

[Udenrigsministeren.]

for Folkeforbundet, og dermed er jeg naturligvis glad og tilfreds og konstaterer den Enighed, der i saa Henseende forefindes.

Dernæst har der imidlertid været en Diskussion, som beskæftigede sig med, hvorvidt den Opfattelse, om hvilken vi er enige, er noget nyt, eller det er den, som Danmark fra 1919 og indtil nu har hævdet med Hensyn til Danmarks Stilling til Folkeforbundet. De ærede Medlemmer har været meget ivrige for at fastslaa, at der skulde være sket noget nyt og meget mærkeligt ved Erklæringen af 1. Juli 1936. Det er mig ikke ganske klart, hvad der er Aarsag til denne Iver. Jeg har imidlertid nu forstaaet gennem nogle af Udtalelserne, at man har den Tanke, at man skulde kunne sætte dette Spørgsmaal om vor Stilling til Folkeforbundet i Forbindelse med Spørgsmaalet om Militærlovene, som gennemførtes sidste Foraar.

Jeg erkender, at det er ikke muligt for mig at se, hvilken Forbindelse der i saa Henseende bestaar, men hvis ærede Medlemmer mener, der er en saadan Forbindelse, ja, saa vilde det unægtelig have været naturligt at føre den Diskussion, som føres nu, i Fjor, da man diskuterede Militærlovene. Erklæringen af 1. Juli 1936 var jo afgivet, før denne Diskussion blev begyndt, hele Diskussionen har været ført Vinteren igennem, og Lovene er vedtaget efter Erklæringen, og efter at hele den Situation i Verden, paa hvilken Erklæringen tog Sigte, var kommet til at foreligge. Om vort Standpunkt nu er det samme som tidligere, det er med Hensyn til Fremtiden mindre vigtigt end selve dette, at vi er enige om, hvorledes vi skal forholde os i den kommende Tid. Men alligevel kan det have sin Interesse at drøfte det. Under Drøftelsen deraf har jeg imidlertid ikke hørt andet fremføre fra ærede Medlemmer som Udtryk for deres Forestillinger om en stor Forandring end de Udtalelser, jeg fremsatte under Forhandlingen om Sanktionerne over for Italien i Efteraaret 1935. Paa det givne Tidspunkt fremhævede jeg i min Fremsettelsestale her i Tinget, at den Fremgangsmaade, man nu valgte ved Sanktionernes Iværksættelse, var i Overensstemmelse med de Direktiver af 1921, der var gennemført paa nordisk Initiativ, og om hvilke det var min Opfattelse, at de skabte den for Artikel 16's Anvendelse nødvendige Smidighed. Jeg fremhævede dengang, at hver Stat selv maatte skønne over, hvorvidt der forelaa en Forpligtelse til Deltagelse i disse Sanktioner. Det har været

understreget, jeg tror af den ærede Ordfører for Det konservative Folkeparti, det ærede Medlem Hr. Christmas Møller, at jeg dengang føjede til: Men man forudsætter, at dette Skøn udøves paa rimelig Maade. Det, jeg nu har sagt, er atter: Hver Stat skønner selv over, hvorvidt det givne Tilfælde foreligger, og jeg kan gerne føje til — og *maa* føje til, jeg tror ikke, vi kan blive uenige derom —, at man selvfølgelig maa forudsætte, at dette Skøn udøves paa rimelig Maade.

I min Udtalelse her forleden sagde jeg, at dette Skøn maatte udøves paa Grundlag af forskellige Hensyn, hvilket ikke vil sige, at den Række af Hensyn, jeg har nævnt, er udtømmende, men jeg tror, at det efter de gjorte Erfaringer er de Hensyn, der maa siges at være de betydningsfulde. Det første af disse Skøn gælder de paagældende Foranstaltningers, de paagældende Begivenheders Karakter, hvorvidt der foreligger et Angreb. Dette er selvfølgelig det afgørende Udgangspunkt, men jeg har dertil føjet, at naar dette var klart, maatte man ogsaa fra hver Stats Side have Ret til at udøve et Skøn med Hensyn til de praktiske Muligheder, de politiske Følger og andre Staters Deltagelse i de paagældende Sanktioner. Alle de samme Hensyn har jeg nævnt i min Fremsettelsestale i Efteraaret 1935. Jeg har dengang gjort Rede for dem, Punkt for Punkt, og vist, hvorledes de stillede sig for forskellige Stater. Der forelaa dengang intet af disse Hensyn paa en saadan Maade, at dette kunde berettige, at man fra dansk Side afviste Deltagelse i Sanktionerne.

Derimod gav jeg Meddelelse om, hvorledes disse Hensyn gjorde sig gældende for forskellige andre Stater, bevirkede deres Tilbagevisning af Deltagelse eller deres Begrænsning af saadan Deltagelse, og navnlig omtalte jeg i saa Henseende den Holdning, Schweiz indtog, og som efter min Mening var fuldt ud berettiget og i Overensstemmelse med den Opfattelse af Artikel 16, der fra vor Side steds har været forfægtet.

Efter at Sanktionerne var iværksat, hævdedes de i Sommeren 1936, og de hævdedes netop, fordi en Række Stormagter dengang fremdrog Hensyn af samme Art som dem, jeg her har nævnt, og i første Række de politiske Konsekvenser, som en Fortsættelse af Sanktionernes Anvendelse vilde have. Derved skabtes et Grundlag, som gav os Ret til i Fremtiden ikke at komme til at staa over for Bebrejdelser fra nogen Side, hvis vi tager samme Hensyn i anden Situation, som man fra Stormagternes Side tog til de politiske Konsekvenser i Sommeren